

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
Departament Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego

KPB.410.002.03.2015

P.15.041

WYSTĄPIENIE POKONTROLNE

NAJWYŻSZA IZBA KONTROLI
ul. Filtrowa 57, 02-056 Warszawa
T +48 22 444 56 12, F +48 22 444 56 29
kpb@nik.gov.pl
Adres korespondencyjny: Skr. poczt. P-14, 00-950 Warszawa 1

I. Dane identyfikacyjne kontroli

<i>Numer i tytuł kontroli</i>	P/15/041 – Wykorzystanie broni przez wybrane służby i straże oraz nadzór organów państwa nad jej reglamentacją
<i>Jednostka przeprowadzająca kontrolę</i>	Najwyższa Izba Kontroli Departament Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego
<i>Kontroler</i>	Kontrolę, na podstawie art. 2 ust. 1 ustawy z dnia 23 grudnia 1994 r. o Najwyższej Izbie Kontroli ¹ , przeprowadził Mirosław Kuśmierczak, główny specjalista k.p., upoważnienie do kontroli nr 93475 z dnia 22 kwietnia 2015 r. (dowód: akta kontroli str. 1)
<i>Jednostka kontrolowana</i>	PKP PLK SA Komenda Główna Straży Ochrony Kolei, ul. Chmielna 73A, 00-801 Warszawa
<i>Kierownik jednostki kontrolowanej</i>	Józef Hałyk, Komendant Główny Straży Ochrony Kolei od dnia 5 kwietnia 2007 r. (dowód: akta kontroli str. 2)

II. Ocena kontrolowanej działalności

Ocena ogólna

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie² działalność Komendanta Głównego Straży Ochrony Kolei w zakresie wykorzystania broni.

Kontrolą objęto również Komendy Regionalne Straży Ochrony Kolei w Gdańsku, Krakowie, Poznaniu, Szczecinie, Warszawie, a ustalenia dokonane w wyniku tych kontroli zostały przedstawione w wystąpieniach do właściwych komendantów regionów SOK.

Uzasadnienie oceny ogólnej

W ocenie Najwyższej Izby Kontroli, Komendant Główny Straży Ochrony Kolei podjął właściwe działania w zakresie wyposażenia Straży Ochrony Kolei w broń służbową. Zorganizował system szkolenia i doskonalenia zawodowego umożliwiający uzyskanie i doskonalenie umiejętności posługiwania się bronią palną oraz weryfikację tych umiejętności. System szkolenia umożliwiał modyfikacje, w celu dostosowania programu szkolenia strzeleckiego do warunków Komend Regionalnych.

Funkcjonujący w Komendzie Głównej Straży Ochrony Kolei system kontroli nad procesem szkolenia oraz przechowywaniem i zabezpieczeniem broni palnej pozwolił stwierdzić i wyeliminować niedociągnięcia oraz zidentyfikować obszary wymagające dodatkowych szkoleń.

¹ Dz. U. z 2015 r., poz. 1096.

² Najwyższa Izba Kontroli stosuje 3-stopniową skalę ocen: pozytywna, pozytywna mimo stwierdzonych nieprawidłowości, negatywna.

III. Opis ustalonego stanu faktycznego

1. Wyposażenie Straży Ochrony Kolei oraz funkcjonariuszy jednostek organizacyjnych w broń służbową i inne wyposażenie

Opis stanu faktycznego

1.1. Straż Ochrony Kolei utworzono zarządzeniem nr 10 z dnia 1 lipca 2004 r. Zarządu Spółki PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. na podstawie art. 59 ust. 1 i 2 ustawy z dnia 28 marca 2003 r. o transporcie kolejowym³, zgodnie z uchwałą nr 154 Zarządu Spółki oraz decyzją Nr TK-4-44-28/04 z dnia 30 czerwca 2004 r. Ministra Infrastruktury w sprawie utworzenia w spółce PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. straży ochrony kolei.

W okresie objętym kontrolą Komenda Główna Straży Ochrony Kolei (KG SOK) funkcjonowała w oparciu o regulamin organizacyjny ustalony uchwałą nr 485/2009 Zarządu PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. z dnia 10 listopada 2009 r. (z mocą obowiązującą od 1 stycznia 2010 r.) zmieniony uchwałami nr 854/2012 z dnia 12 grudnia 2012 r., nr 506/2013 z dnia 18 czerwca 2013 r. i nr 505/2014 z dnia 27 czerwca 2014 r.

Zgodnie z § 6 regulaminu organizacyjnego w skład Komendy Głównej wchodziły: Biuro Komendy Głównej (Biuro KG SOK), Komendy Regionalne Straży Ochrony Kolei (Komendy Regionalne) jako komórki wykonawcze oraz Ośrodek Szkolenia Zawodowego Straży Ochrony Kolei oraz Hodowli i Tresury Psów Służbowych w Zbąszyniu (Ośrodek Szkolenia SOK w Zbąszyniu). Komendy Regionalne, których na dzień 30 czerwca 2015 r. było 18, działały w granicach administracyjnych zakładów linii kolejowych PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Komendantom Regionalnym podlegają Posterunki Straży Ochrony Kolei, które tworzy i likwiduje Komendant Główny Straży Ochrony Kolei na wniosek Komendanta Regionu. Według stanu na dzień 30 czerwca 2015 r. w KG SOK zatrudnionych było 3049 pracowników, w tym 2866 funkcjonariuszy SOK (706 funkcjonariuszy administracyjnych i 2160 funkcjonariuszy operacyjnych).

Do podstawowych zadań Komendy Głównej Straży Ochrony Kolei (KG SOK) należy kontrola przestrzegania przepisów porządkowych, ochrona życia i zdrowia ludzi oraz mienia na obszarze kolejowym, w pociągach i innych pojazdach kolejowych.

(dowód: akta kontroli str. 12-40, 1245)

1.2. Przepisy ustawy o transporcie kolejowym określające m.in. zadania i uprawnienia Straży Ochrony Kolei, rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 14 lipca 2004 r. w sprawie szczegółowego zakresu działania oraz sposobu organizacji straży ochrony kolei⁴, rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 11 kwietnia 2014 r. w sprawie rodzaju i sposobów ewidencjonowania, przechowywania w straży ochrony kolei broni, amunicji i środków przymusu bezpośredniego⁵ nie określają sposobu zaopatrywania Straży Ochrony Kolei w broń ani rodzaju broni, czy wyposażenia.

Jak wyjaśnił Komendant Główny SOK przed dniem 1 stycznia 2010 r. broń będąca na wyposażeniu SOK była przyznawana na podstawie decyzji Komendantów Wojewódzkich Policji właściwych dla siedzib Komend Regionalnych SOK, po przeprowadzeniu roboczych analiz stanu zatrudnienia funkcjonariuszy

³ Dz. U. z 2013 r., poz. 1594 ze zm.

⁴ Dz. U. z 2004 r. Nr 164, poz. 1718.

⁵ Dz. U. z 2014 r., poz. 606. Poprzednio obowiązywało rozporządzenie Ministra Infrastruktury z dnia 28 grudnia 2004 r. (Dz.U. z 2005 r. Nr 10, poz. 76).

w Komendach Regionalnych, stanu bezpieczeństwa oraz zagrożeń występujących na obszarze kolejowym. Po zmianie regulaminu organizacyjnego (wejście Komend Regionalnych w strukturę Komendy Głównej) Komendant Główny SOK wystąpił do Komendanta Stołecznego Policji z wnioskiem o wydanie pozwolenia na broń palną bojową na okaziciela, tzw. „świadczenie broni” dla Komendy Głównej SOK wg. aktualnego stanu posiadania broni przez Komendy Regionalne.

Obecnie podstawę posiadania broni przez Straż Ochrony Kolei stanowi decyzja administracyjna Komendanta Stołecznego Policji PA-BO-909301/318/837/10/1048 z dnia 9 listopada 2010 r. wydana na podstawie art. 29 ust. 1 pkt. 1 ustawy z dnia 21 maja 1999 r. o broni i amunicji⁶, zezwalająca Komendzie Głównej Straży Ochrony Kolei PKP PLK S.A., z siedzibą w Warszawie, na zakup i posiadanie 2313 egzemplarzy broni palnej bojowej, krótkiej i 350 egzemplarzy pistoletów maszynowych o kalibrze od 6,35 do 9,65 mm, w celu ochrony życia i zdrowia ludzi oraz mienia na obszarze kolejowym, w pociągach i innych pojazdach kolejowych.

(dowód: akta kontroli str. 425, 437-447)

Komenda Główna SOK nie opracowywała koncepcji uzbrojenia i wyposażenia w środki przymusu bezpośredniego, w rozumieniu teoretycznego opracowania na temat wyposażania formacji w broń i inne środki przymusu bezpośredniego⁷. Nie korzystano także w tym zakresie z pomocy ośrodków naukowo-badawczych.

Decyzją nr 40/2013 z dnia 12 czerwca 2013 r. w sprawie wprowadzenia zasad prowadzenia gospodarki sprzętem uzbrojenia w wykonawczych komórkach organizacyjnych Komendy Głównej Straży Ochrony Kolei określono normy jakie należy stosować przy ustalaniu potrzeb wyposażenia w broń palną, amunicję, środki przymusu bezpośredniego w Komendach regionalnych SOK.

Przyjęto zasadę zabezpieczenia broni palnej krótkiej (pistolety) dla minimum połowy stanu osobowego funkcjonariuszy uprawnionych do wykonywania zadań z użyciem broni, broni maszynowej w ilości niezbędnej do realizacji zadań wynikających z planów zabezpieczenia, prowadzenia konwojów oraz ochrony obiektów ujętych w planach ochrony infrastruktury krytycznej. Amunicję do pistoletów należało utrzymywać w ilości 60 szt. dla każdego pistoletu (od 29 kwietnia 2015 r. - 30 szt.) i 180 szt. dla każdego pistoletu maszynowego (od 29 kwietnia 2015 r. - 90 szt.). Połowa ilości amunicji stanowiła amunicję alarmową.

Rodzaj i ilość wyposażenia w broń palną ustala KG SOK na wniosek Komendantów Komend Regionalnych SOK wg powyższych zasad. Środki przymusu bezpośredniego zapewniono dla każdego funkcjonariusza w zmianie udającej się na służbę.

(dowód: akta kontroli str. 42-113, 426, 428)

1.3. Zgodnie art. 59 ust. 4 ustawy o transporcie kolejowym funkcjonariuszem SOK może być osoba spełniająca następujące wymagania: posiada obywatelstwo polskie, pełną zdolność do czynności prawnych, wykształcenie co najmniej średnie, uregulowany stosunek do służby wojskowej, cieszy się nienaganną opinią, posiada zdolność fizyczną i psychiczną do służby w formacjach uzbrojonych, nie była karana za przestępstwa umyślne.

⁶ Dz. U. z 2012 r. poz. 576 ze zm.

⁷ Zmieniona decyzją nr 31/2014 KG SOK z dnia 23 grudnia 2014 r. w sprawie wprowadzenia zasad prowadzenia gospodarki bronią, amunicją i środkami przymusu bezpośredniego w PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Komenda Główna Straży Ochrony Kolei, zmienionej decyzją nr 05/2015 KG SOK z dnia 29 stycznia 2015 r. a następnie decyzją nr 26/2015.

Minister Infrastruktury wydał z dniem 6 października 2004 r. rozporządzenie w sprawie szczegółowych warunków, jakim powinni odpowiadać funkcjonariusze straży ochrony kolei, zasad oceny zdolności fizycznej i psychicznej do służby oraz trybu i jednostek uprawnionych do orzekania o tej zdolności⁸. Uprawnionymi do orzekania o zdolności fizycznej do służby w straży ochrony kolei są jednostki organizacyjne Kolejowego Zakładu Medycyny Pracy i Centrum Naukowe Medycyny Kolejowej.

Zgodnie z § 3 ww. rozporządzenia oceny zdolności fizycznej i psychicznej do służby w straży ochrony kolei dokonuje się po przeprowadzeniu profilaktycznych badań lekarskich (wstępnych, okresowych i kontrolnych⁹), które obejmują badanie ogólne stanu zdrowia, badania specjalistyczne (układu wzrokowego, narządu słuchu i równowagi, badania psychiatryczne i neurologiczne).

Dopuszczenie funkcjonariusza SOK do wykonywania zadań z użyciem broni palnej, zgodnie z art. 59 ust. 5 ustawy o transporcie kolejowym, następuje na wniosek komendanta straży ochrony kolei, w drodze decyzji administracyjnej wydanej przez właściwy organ Policji (komendant wojewódzki Policji).

Spełnianie wymagań w zakresie posiadania obywatelstwa polskiego, pełnej zdolności do czynności prawnych, wykształcenia, uregulowanego stosunku do służby wojskowej, nienagannej opinii, posiadania zdolności fizycznej i psychicznej do służby w formacjach uzbrojonych, niekaralności, świadectwa ukończenia kursu/zdania egzaminu na funkcjonariusza SOK, decyzji administracyjnej KWP o dopuszczeniu do pracy z bronią, zaświadczenia o ukończeniu szkolenia (doskonalenia) w zakresie posługiwania się bronią zbadano w aktach osobowych 15 funkcjonariuszy, spośród 29 funkcjonariuszy SOK zatrudnionych w Biurze KG SOK. We wszystkich badanych aktach osobowych funkcjonariuszy SOK stwierdzono dokumenty potwierdzające spełnianie ww. wymagań.

(dowód: akta kontroli str. 454-457)

1.4. Według stanu na dzień 30 czerwca 2015 r. Komenda Główna Straży Ochrony Kolei dysponowała 1515 pistoletami oraz 184 pistoletów maszynowymi.

Ponadto na wyposażeniu SOK były pałki służbowe w ilości 3565 szt., kajdanki szcękowe – 1601 szt., ręczne miotacze gazu – 1641 szt., paralizatory elektryczne – 374 szt. oraz 97 psów służbowych.

(dowód: akta kontroli str. 358)

Funkcjonariusze SOK pełnią służbę zgodnie z *Planami Zabezpieczenia* opracowywanymi dla każdej Komendy Regionalnej SOK. Instrukcje stanowiące załączniki do Planów określają rodzaj broni i wyposażenia funkcjonariusza na poszczególne posterunki lub do realizacji określonych zadań. Wydanie do służby funkcjonariuszowi SOK broni palnej i środków przymusu bezpośredniego jest odnotowywane każdorazowo w *książce wydania i przyjęcia broni, amunicji i środków przymusu bezpośredniego*, zgodnie z § 1 ust. 2 rozporządzenia Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 11 kwietnia 2014 r. w sprawie rodzaju i sposobów

⁸ Dz. U. z 2004 r., Nr 232, poz. 2332 ze zm.

⁹ Badania wstępne wykonuje się u kandydatów do służby w straży ochrony kolei oraz funkcjonariuszy przenoszonych na inne stanowisko pracy, na którym może być on narażony na inne czynniki szkodliwe dla zdrowia lub uciążliwe warunki pracy. Badania okresowe przeprowadza się raz na 3 lata na stanowiskach administracyjnych i raz na 2 lata na stanowiskach operacyjnych (po ukończeniu 50 lat co roku), badania psychologiczne przeprowadza się odpowiednio co 6 i 4 lata. Badania kontrolne przeprowadza się w przypadku niezdolności do pracy trwającej dłużej niż 30 dni.

ewidencjonowania, przechowywania w straży ochrony kolei broni, amunicji i środków przymusu bezpośredniego. Jak wyjaśnił zastępca Komendanta Głównego SOK, na czas pełnienia obowiązków służbowych funkcjonariuszowi SOK jest przydzielana konkretna jednostka broni oznaczona numerem, wraz ze świadectwem broni, jest to dokumentowane w ww. książce i potwierdzone podpisami funkcjonariusza wydającego (komendant, dyżurny zmiany) i funkcjonariusza pobierającego broń służbową.

(dowód: akta kontroli str. 428, 432-436)

W związku ze zmianą w 2013 r. ustawy o transporcie kolejowym¹⁰ Komendant Główny Straży Ochrony Kolei podjął decyzję o wprowadzeniu na wyposażenie SOK paralizatorów elektrycznych. Na podstawie zapotrzebowania zgłoszonego przez komendy regionalne, w grudniu 2013 r. zakupiono „na próbę” 314 paralizatorów elektrycznych (tzw. dotykowych) UPR-1000 GROM. Jak wyjaśnił Komendant Główny Straży Ochrony Kolei zakupiono paralizatory elektryczne, które nie wymagają zezwolenia Policji, a używanie ich wymaga tylko zapoznania się z instrukcją obsługi. Niemniej jednak podjęto decyzję, aby przed wydaniem paralizatorów do służby przeprowadzić odpowiednie przeszkolenie dla funkcjonariuszy. W ciągu 2014 r. mimo starań nie znaleziono podmiotu, który przeprowadziłby takie szkolenie. Również podjęta współpraca, w celu przeprowadzenia kursu dla instruktorów, z Wyższą Szkołą Policji w Szczytnie, z powodu problemów proceduralnych z zawarciem umowy nie przyniosła skutku.

Dopiero w grudniu 2014 r. dokonując zakupu 60 paralizatorów PHAZZER ENFORCER (z wyrzeliwanymi elektrodami) zawarto umowę na przeszkolenie 20 funkcjonariuszy SOK z nadaniem uprawnień instruktorów. Takie szkolenie specjalistyczne odbyło się w dniu 22 stycznia 2015 r., po którym opracowano program szkolenia dla pozostałych funkcjonariuszy SOK. Zaplanowano przeprowadzenie cyklu szkoleń dla wszystkich funkcjonariuszy operacyjnych SOK do 31 sierpnia 2015 r. W okresie objętym kontrolą (2014 r. - I połowa 2015 r.) paralizatory elektryczne nie były wydawane do służby. Termin gwarancji na paralizatory UPR-1000 upływa z dniem 13 grudnia 2015 r. a na paralizatory PHAZZER z dniem 31 grudnia 2016 r.

(dowód: akta kontroli str. 359-423, 1250-1269)

*Ustalone
nieprawidłowości*

Wobec faktu, że zakupione paralizatory elektryczne nie utraciły walorów użytkowych i nie utraciły gwarancji, w działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

*Uwagi dotyczące
badanej działalności*

Najwyższa Izba Kontroli zwraca jednak uwagę, że podjęcie decyzji o szkoleniu w zakresie używania paralizatorów elektrycznych dopiero po dokonaniu zakupu spowodowało niekorzystanie z tego wyposażenia przez okres ponad 18 miesięcy. Należało dokonać analizy potrzeb szkoleniowych przed dokonaniem zakupu paralizatorów elektrycznych i uwzględnić je w ogłoszeniu o udzielenie zamówienia publicznego.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

¹⁰ Art. 73 ustawy z dnia 24 maja 2013 r. o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej (Dz. U. z 2013 r. poz. 628) wprowadził zmiany w art. 60 ustawy o transporcie kolejowym, zezwalając funkcjonariuszom SOK na użycie środków przymusu bezpośredniego, o których mowa w art. 12 ust. 1 pkt 1, pkt 2 lit a, pkt 7,9, pkt 12 lit. a i pkt 13 tej ustawy lub ich wykorzystanie.

2. System szkolenia i doskonalenia strzeleckiego funkcjonariuszy Straży Ochrony Kolei

2.1. Zasady szkolenia zawodowego pracowników PKP PLK S.A., w tym Straży Ochrony Kolei, regulowała *Instrukcja o przygotowaniu zawodowym pracowników PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Ia-5* wprowadzona uchwałą nr 230/2009 Zarządu PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. z dnia 23 czerwca 2009 r. Z dniem 28 maja 2015 r. decyzją nr 35/2015 KG SOK wprowadził *Zasady przygotowania i doskonalenia zawodowego funkcjonariuszy straży ochrony kolei*.

Wszyscy funkcjonariusze straży ochrony kolei przed dopuszczeniem do wykonywania obowiązków służbowych obowiązani byli do ukończenia szkolenia podstawowego, które obejmowało również wyszkolenie strzeleckie, zakończone egzaminem kwalifikacyjnym na funkcjonariusza SOK.

Opis stanu faktycznego

Po ukończeniu kursu podstawowego na funkcjonariusza SOK wszyscy funkcjonariusze uczestniczą w corocznych kursach doskonalących według programów szkoleń i ramowych konspektów zatwierdzonych przez Komendanta Głównego SOK, obejmujących wyszkolenie strzeleckie. Ponadto w przypadku gdy ciągła przerwa w pracy trwała dłużej niż 12 miesięcy, funkcjonariusz SOK, zobowiązany był do złożenia *egzaminu weryfikującego na funkcjonariusza SOK (§ 15 pkt 3 ppkt 2)*. Zgodnie z decyzją obowiązującą od 28 maja 2015 r. w przypadku gdy funkcjonariusz SOK, w okresie kolejnych 24 miesięcy, nie uczestniczył w więcej niż połowie godzin szkolenia kursu doskonalącego, jest kierowany na egzamin weryfikacyjny.

(dowód: akta kontroli str. 1153-1244)

2.2. Szkolenia strzeleckie w ramach kursów doskonalących realizowane były na podstawie decyzji KG SOK. W celu utrzymania właściwego poziomu wyszkolenia strzeleckiego KG SOK decyzją nr 13/2014 z dnia 4 kwietnia 2014 r. KG SOK polecił przeprowadzić dwukrotnie strzelanie szkoleniowe, we własnym zakresie w komendach regionalnych SOK, według zatwierdzonych programów szkoleń i ramowych konspektów, na obiektach dopuszczonych do użytkowania. Nadzór nad organizacją strzelań sprawowali właściwi komendanci regionalni lub ośrodka/filii ośrodka szkolenia. Realizując szkolenia strzeleckie w okresie objętym kontrolą jednostki organizacyjne SOK korzystały z 24 strzelnic należących do Policji, Ligi Obrony Kraju, związków łowieckich i strzeleckich, klubów sportowych.

Jednostki organizacyjne SOK w 2014 r. zrealizowały następujące szkolenia obejmujące szkolenie strzeleckie:

- dwukrotnie kurs doskonalący, w wymiarze 32 godzin, w tym 4 godziny szkolenia strzeleckiego, dla funkcjonariuszy operacyjnych SOK, którym objęto 2064 funkcjonariuszy, realizowany w 18 komendach regionalnych a także w Ośrodku Szkolenia SOK w Zbąszyniu;
- dwukrotnie kurs doskonalący w wymiarze 24 godzin, w tym 4 godziny szkolenia strzeleckiego, dla służby dyżurnej SOK, którym objęto 411 funkcjonariuszy 18 komend regionalnych, Ośrodka Szkolenia w Zbąszyniu i Biura KG SOK;
- dwukrotnie kurs doskonalący w wymiarze 16 godzin, w tym 4 godziny szkolenia strzeleckiego, dla kadry kierowniczej SOK, którym objęto 261 funkcjonariuszy, 18 komend regionalnych, Ośrodka Szkolenia w Zbąszyniu i Biura KG SOK;
- kurs podstawowy na funkcjonariusza SOK z egzaminem kwalifikacyjnym na funkcjonariusza SOK dla 47 funkcjonariuszy,

- egzamin weryfikacyjny na funkcjonariusza SOK dla 13 funkcjonariuszy.

W 2014 nie wystąpiły przypadki niezaliczenia szkolenia strzeleckiego, które skutkowałoby pozbawieniem uprawnień do posługiwania się bronią służbową

(dowód: akta kontroli str. 167-234, 264, 429-431)

W pierwszej połowie 2015 r. na podstawie decyzji nr 10/2015 Komendanta Głównego Straży Ochrony Kolei z dnia 3 lutego 2015 r. w sprawie przeprowadzenia strzelań szkoleniowych na kursach oraz egzaminach z wyszkolenia strzeleckiego w 2015 r. jednostki SOK przeprowadziły następujące szkolenia, obejmujące szkolenie strzeleckie:

- kurs doskonalący dla funkcjonariuszy operacyjnych SOK, którym objęto 1706 funkcjonariuszy, realizowany w 18 komendach regionalnych a także w Ośrodku Szkolenia w Zbąszyniu, w tym 4 godziny szkolenia strzeleckiego;
- kurs doskonalący dla służby dyżurnej SOK, którym objęto 354 funkcjonariuszy, który objął 18 komend regionalnych, Ośrodka Szkolenia w Zbąszyniu i Biura KG SOK (6 funkcjonariuszy), w tym 4 godziny szkolenia strzeleckiego;
- kurs doskonalący dla kadry kierowniczej SOK, którym objęto 188 funkcjonariuszy 18 komend regionalnych, Ośrodka Szkolenia w Zbąszyniu i Biura KG SOK (21 funkcjonariuszy), w tym 4 godziny wyszkolenia strzeleckiego;
- kurs podstawowy na funkcjonariusza SOK z egzaminem kwalifikacyjnym na funkcjonariusza SOK dla 79 funkcjonariuszy,
- egzamin weryfikacyjny na funkcjonariusza SOK dla 4 funkcjonariuszy.

(dowód: akta kontroli str. 8-11, 117-166, 351-353)

2.3. W 2014 r. Biuro KG SOK przeprowadziło dwie kontrole szkolenia strzeleckiego w Komendach Regionalnych we Wrocławiu i Łodzi, kontrolę realizacji zadań w Komendzie Regionalnej w Gdańsku oraz kontrolę przebiegu szkoleń taktyk interwencji w Komendzie Regionalnej w Warszawie.

Kontrolujący dokumentację procesu szkolenia w IOK Łódź stwierdził uchybienia w dokumentacji: brak wskazania z imienia i nazwiska w konspektach do przeprowadzenia strzelań wszystkich osób funkcyjnych (amunicyjni i tarczowy) oraz brak wskazania daty pobrania amunicji na wykazach pobranej amunicji. W związku z tym kontrolujący wydał stosowne zalecenia. W pozostałych jednostkach nie stwierdzono nieprawidłowości.

(dowód: akta kontroli str. 473, 505-517)

W pierwszej połowie 2015 r. Biuro KG SOK przeprowadziło 38 kontroli w zakresie szkolenia strzeleckiego, prowadzenia dokumentacji, rozliczenia amunicji pobranej na szkolenia strzeleckie, przygotowania strzelnic do realizacji szkoleń.

W wyniku ww. kontroli nie stwierdzono poważnych uchybień i nieprawidłowości. Zwracano uwagę m.in. na poprawność prowadzenia dokumentacji szkolenia strzeleckiego, wdrożenie podczas szkoleń funkcjonariuszy operacyjnych, służby dyżurnej i kadry kierowniczej tematyki związanej z wypełnianiem dokumentacji potwierdzającej odbiór, zużycie i rozliczenie amunicji (zgodność wykazów pobranej i zużytej amunicji z kartami rozchodu amunicji), w miarę możliwości stosowanie zasady przypisania osobie funkcyjnej na szkoleniu strzeleckim jednej funkcji. W jednym przypadku stwierdzono na strzelnicy elementy mogące powodować rykoszetowanie pocisków i w związku z tym stwierdzono potrzebę opracowania wytycznych dotyczących sprawdzenia stanu strzelnicy przed przystąpieniem do strzelań.

(dowód: akta kontroli str.518-580, 594-1118)

2.4. W toku kontroli w dniu 2 czerwca 2015 r. dokonano oględzin strzelnicy, na której planowano przeprowadzenie szkolenia strzeleckiego. Strzelnica CWKS „Legia” została zbudowana sposobem gospodarczym przez służbę kwatermistrzowską WOW w 1950 r. na terenie gm. Zielonka, w kompleksie K1018 („Poligon Rembertów”), została dopuszczona do eksploatacji decyzją nr 447/2004 r. z dnia 21 czerwca 2004 r. przez burmistrza miasta Zielonka. Strzelnica została zmodernizowana w 2014 r. i posiada tzw. „atest” z dnia 01 grudnia 2014 r.

Na lewym obwałowaniu, na wysokości linii tarcz stwierdzono wystający z ziemi blok betonowy, na prawym stwierdzono kilka betonowych płyt chodnikowych, które mogły powodować rykoszetowanie pocisków i stanowić zagrożenie dla osób przebywających na strzelnicy.

W trakcie oględzin płyty chodnikowe zostały usunięte, a blok betonowy tymczasowo zabezpieczono workami z piaskiem. Kierownik Strzelnicy oświadczył, że do dnia 03.06.2015 r. wszystkie niebezpieczne obiekty zostaną usunięte lub trwale zabezpieczone.

W dniu 3 czerwca 2015 r. dokonano powtórnych oględzin strzelnicy, wynajętej przez KG SOK do realizacji szkolenia strzeleckiego. Nie stwierdzono na osi strzeleckiej żadnych elementów, które mogłyby powodować powstawanie rykoszetów, blok betonowy został trwale zabezpieczony szalunkiem z belek drewnianych a przerwa pomiędzy belkami a blokiem betonowym wypełniona piaskiem.

(dowód: akta kontroli str. 266-287)

W toku kontroli w dniu 3 czerwca 2015 r. przeprowadzono oględziny szkolenia strzeleckiego, realizowanego w ramach kursu doskonalącego na strzelnicy CWKS „Legia”. Szkolenie przeprowadzono w oparciu o „Konspekt do prowadzenia zajęć na kursie doskonalącym dla kadry i służby dyżurnej Straży Ochrony Kolei w zakresie wyszkolenia strzeleckiego” z dnia 4 maja 2015 r., zatwierdzony przez Komendanta Regionu SOK w Warszawie, zgodnie z decyzją nr 10/2015 Komendanta Głównego Straży Ochrony Kolei z dnia 03.02.2015 r. oraz Wytocznymi do prowadzenia zajęć z wyszkolenia strzeleckiego na kursach doskonalących dla funkcjonariuszy Straży Ochrony Kolei w 2015 r. z dnia 14.04.2014 r.

W szkoleniu wzięło udział 4 funkcjonariuszy służby dyżurnej centrali Komendy Głównej Straży Ochrony Kolei. Szkolenie przeprowadzono zgodnie z założeniami określonymi w konspekcie. Uzyskano oceny bardzo dobre ze strzelania statycznego oraz zaliczono strzelanie dynamiczne. Zgodnie z obowiązującymi przepisami udokumentowano wydanie, zużycie i rozliczenie amunicji.

Na podstawie wyników kontroli wewnętrznej SOK, badania dokumentacji i oględzin strzelań przeprowadzonych przez kontrolerów NIK stwierdzono dobry poziom wyszkolenia strzeleckiego funkcjonariuszy Straży Ochrony Kolei.

(dowód: akta kontroli str. 288-349)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

3. Wykorzystanie broni służbowej przez funkcjonariuszy SOK

Opis stanu faktycznego

Funkcjonariusze SOK udając się na służbę, zgodnie z *Planami Zabezpieczenia* opracowywanymi dla każdej Komendy Regionalnej SOK, każdorazowo pobierali broń palną i środki przymusu bezpośredniego.

W okresie objętym kontrolą miało miejsce 6 przypadków wykorzystania broni służbowej przez funkcjonariuszy Straży Ochrony Kolei (4 przypadki w 2014 r. i 2 w pierwszej połowie 2015 r.), w tym w 5 przypadkach w sytuacjach zagrażających życiu i zdrowiu funkcjonariuszy. W 5 przypadkach oddano 7 strzałów ostrzegawczych, w 3 przypadkach oddano 3 strzały w kierunku pojazdu, którym usiłowano przejechać funkcjonariusza SOK. Broń wykorzystywano w trakcie akcji wymierzonych przeciwko sprawcom kradzieży infrastruktury kolejowej (szyny, kable telefoniczne), a w jednym przypadku w trakcie próby zatrzymania przemytu wyrobów tytoniowych. Nie stwierdzono skutków wykorzystania broni dla życia i zdrowia osób. We wszystkich przypadkach wszczęte czynności wyjaśniające potwierdziły zasadność wykorzystania bądź użycia broni służbowej zgodnie z art. 45 i art. 47 pkt. 6 ustawy z dnia 24 maja 2013 o środkach przymusu bezpośredniego i broni palnej. We wszystkich przypadkach powiadomiono właściwe jednostki Policji, które prowadziły dalsze czynności w tych sprawach.

W 2015 r. miały miejsce dwa przypadki oddania strzału niekontrolowanego w kierunku skrzyni z piaskiem, jeden w trakcie rozładowywania broni, drugi przypadek po pobraniu broni do służby i załadowaniu magazynka. W wyniku zdarzeń nikt nie odniósł obrażeń, przeprowadzone czynności wyjaśniające wykazały, że nie doszło do sytuacji zagrożenia życia bądź zdrowia.

W okresie objętym kontrolą miały miejsce trzy przypadki zagubienia magazynka z amunicją (dwa przypadki w 2014 r. i jeden w 2015 r.). Powiadomiono właściwe komendy Policji, magazynki odnaleziono, a osoby winne zagubienia zostały ukarane dyscyplinarnie.

(dowód: akta kontroli str. 235-263, 1246-1250)

Ustalone nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości

Ocena cząstkowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność kontrolowanej jednostki w zbadanym zakresie.

4. Przechowywanie i zabezpieczenie przed utratą broni w Straży Ochrony Kolei

Opis stanu faktycznego

Warunki przechowywania broni, amunicji i środków przymusu bezpośredniego w straży ochrony kolei określa rozporządzenie Ministra Infrastruktury i Rozwoju z dnia 14 kwietnia 2014 r. w sprawie rodzaju i sposobów ewidencjonowania i przechowywania w straży ochrony kolei broni, amunicji i środków przymusu bezpośredniego

Funkcjonariusze Biura KG SOK nie zostali wyposażeni w broń palną ani środki przymusu bezpośredniego, w związku z czym nie utworzono w centrali magazynu broni ani innego pomieszczenia do przechowywania broni służbowej.

Warunki przechowywania broni, zgodność stanu faktycznego ze stanem ewidencyjnym oraz stan techniczny broni kontrolowane były przez pracowników

Biura KG SOK na podstawie decyzji nr 5 /2015 z dnia 29 stycznia 2015 r. w sprawie wprowadzenia zasad prowadzenia gospodarki bronią amunicją i środkami przymusu bezpośredniego w PKP Polskie Linie Kolejowe S.A. Komenda Główna Straży Ochrony Kolei. W 2014 r. przeprowadzono 13 takich kontroli w komendach regionalnych oraz posterunkach SOK. W dwóch przypadkach stwierdzono nieprawidłowości we właściwej konserwacji broni, w 3 przypadkach niewłaściwy druk „Książki wydania i przyjęcia broni, amunicji oraz środków przymusu bezpośredniego”, w 2 przypadkach zniszczone świadectwa broni, [...]”¹¹

Jak wyjaśnił Komendant Główny SOK zgodnie z art. 26 ustawy z dnia 29 września 1994 r. o rachunkowości¹² oraz „Instrukcji inwentaryzacyjnej PKP PLK S.A. – IF-4” wprowadzonej zarządzeniem nr 3/2003 Zarządu PKP PLK S.A. z dnia 25 września 2003 r. Wydział ds. Logistyki KGSG przeprowadza inwentaryzację środków trwałych, w tym broni. Taką inwentaryzację przeprowadzono w 2012 r. na podstawie decyzji nr 25/2012 Członka Zarządu PKP PLK S.A.

(dowód: akta kontroli str. 472-504)

W pierwszej połowie 2015 r. przeprowadzono 23 kontrole w zakresie prawidłowości przechowywania i ewidencjonowania broni, amunicji oraz środków przymusu bezpośredniego a także 5 kontroli sprawdzających wykonanie zaleceń pokontrolnych zawartych w protokołach pokontrolnych Komendy Stołecznej Policji w ww. zakresie.

W wyniku ww. kontroli nie stwierdzono poważnych uchybień i nieprawidłowości. Zwrócono uwagę na konieczność uregulowania zasad obiegu dokumentów pobrania amunicji (stosować jeden wzór dokumentów), przeprowadzenia kontroli stanu świadectw broni, dokonania wpisów w książce ewidencji amunicji z podziałem na amunicję normatywną i do celów szkoleniowych. Stwierdzono także jeden przypadek nie obniżenia normatywu amunicji do broni będącej na stanie posterunku SOK.

W wyniku kontroli sprawdzających stwierdzono wykonanie zaleceń pokontrolnych Komendy Stołecznej Policji.

(dowód: akta kontroli str. 594-1152)

Ustalone
nieprawidłowości

W działalności kontrolowanej jednostki w przedstawionym wyżej zakresie nie stwierdzono nieprawidłowości.

Ocena częściowa

Najwyższa Izba Kontroli ocenia pozytywnie działalność Komendy Głównej Straży Ochrony Kolei w badanym obszarze.

IV. Uwagi i wnioski

Wnioski pokontrolne

Przedstawiając powyższe oceny wynikające z ustaleń kontroli Najwyższa Izba Kontroli nie formułuje uwag i wniosków pokontrolnych.

¹¹ Na podstawie art. 5 ust. 2 ustawy z dnia 6 września 2001 r. o dostępie do informacji publicznej (Dz. U. z 2015 r., poz. 2058) i art. 11 ust. 4 z dnia 16 kwietnia 1993 r. o zwalczaniu nieuczciwej konkurencji (Dz. U. z 2003 r. Nr 153, poz. 1503 ze zm.) NIK wyłącza jawność informacji w zakresie stwierdzonych przez przedsiębiorstwo nieprawidłowości. Wyłączenia tego dokonano w interesie przedsiębiorcy.

¹² Dz. U. z 2013 r., poz. 330 ze zm.

V. Pozostałe informacje i pouczenia

Prawo zgłoszenia
zastrzeżeń

Wystąpienie pokontrolne zostało sporządzone w dwóch egzemplarzach; jeden dla kierownika jednostki kontrolowanej, drugi do akt kontroli.

Zgodnie z art. 54 ustawy o NIK kierownikowi jednostki kontrolowanej przysługuje prawo zgłoszenia na piśmie umotywowanych zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, w terminie 21 dni od dnia jego przekazania. Zastrzeżenia zgłasza się do dyrektora Departamentu Porządku i Bezpieczeństwa Wewnętrznego Najwyższej Izby Kontroli.

Obowiązek
poinformowania
NIK o sposobie
wykorzystania uwag
i wykonania wniosków

W przypadku wniesienia zastrzeżeń do wystąpienia pokontrolnego, termin przedstawienia informacji liczy się od dnia otrzymania uchwały o oddaleniu zastrzeżeń w całości lub zmienionego wystąpienia pokontrolnego.

Warszawa, dnia 17.09.2025

Kontroler
Miroslaw Kuśmierczak
główny specjalista kontroli państwowej

.....
podpis

Najwyższa Izba Kontroli
Departament Porządku
i Bezpieczeństwa Wewnętrznego

Dyrektor
Marek Bieńkowski
DYREKTOR
Departament Porządku
i Bezpieczeństwa Wewnętrznego
z up.
.....
Tomasz Sordyl
Wicedyrektor